

NOORD-BRABANDER.

Dingsdag 7 Januarij.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

Dit blad verschijnt driemaal per week, en wel Dingsdags, Donderdags, en Zaturdags. De prijs van hetzelfde is f. 3.00 per drie maanden; franco tot aan het naaste Postkantoor f. 3.50. Advertentien wor en tegen betaling van 15 cents per regel en diegene welke geene 5 regels bieldopen, tegen 75 cents geplaatst, behalve voor iedere Advertentie 35 cents voor aan het Rijk verschuldigde Zegelrechten: de Advertentien, Bekendmakingen en andere Stukken, behooren op ongezeeld papier, franco te worden ingezonden aan het Bureau van den Noord-Brabander te 's Hertogenbosch.

ENGELAND.

L O N D E N, den 4den Januarij.

Naar men verzekert, zal het huwelijk der Koningin, op den 16 Februarij voltrokken worden.

— Men heeft hier berigten uit Lissabon tot den 24sten Decem-ber. De Ministers waren zeer werkzaam in het geseed maken der stukken, welke aan de vergadering der Cortes, die den 2de dezer geopend wordt, voorgelegd zouden worden. De voornaamste ontwerpen betroffen het beter beleid der justitie en de regeling der finantien. Vrij algemeen geloofde men, dat de Ministers niet zouden aftreden, al werden hunne voorstellen verworpen, maar dat, in dit geval, de Cortes ontbonden zullen worden.

Bij aldien de burggraaf *de Corceira* de portefeuille van buitenlandsche zaken niet mogt aannemen, zou de tegenwoordige Minister van Marine, graaf *de Villa Real*, denklijk dien post met den zijnen vereenigen.

— Volgens nadere berigten uit Buenos-Ayres, hadden de Franschen zeshonderd man aan land gezet, die het voornaamste garnizoen van Monte-Video uitmaakten. Het getal hunner oorlogsvaartuigen, op de Rio de la Plata was zeer aanzienlijk. De handel kwijnde ten gevolge der blokkade, en de Engelschen beklagen zich ten sterkste over de schade, die zij door het bederven hunner koopwaren in de pakhuizen te Monte-Video lijden.

FRANKRIJK.

P A R I J S den 4den Januarij.

De *Moniteur* maakt de redevoeringen bekend, welke aan den Koning bij gelegenheid van het nieuwe jaar gericht zijn. Zie hier het antwoord aan den Graaf *d'Appony*, die namens het korps diplomatiek het woord voerde.

Ik ontvang altijd met belangstelling de gedrukschriften, welke gij mij in naam van het korps diplomatiek brengt.

Het is mij aangenaam daarin de uitdrukking van dit vertrouwen en het beoogd van den algemeenen vrede, die de handhaving daar van gemakkelijk maakt, het aanhoudende voorwerp van al mijne pogingen, te hervinden. Ik hoop met U dat wij het gehoegen zullen hebben de goede betrekkingen, welke thans tussehen al de Gouvernemen ten beslaan, meer en meer te zien versterken en dat het jaar 1840 de wenschen zal vervuld zien, die wij alle voor het behoud der rust van de wereld en tot bevestiging der orde en vrede wenschen.

Ik bedank het korps diplomatiek voor deszeifs wenschen voor den voorspoed van Frankrijk en de gevoelens, welke hetzelfde, door te, als ook, voor mijne familie en voor mij uitdrukt.

— Wij ontvangen door eene Correspondentie uit Madrid, bijzonderheden over de ontwerpen van bezetting der Passages door de Engelschen; indien men de brieven moet gelooven, wellicht over dit zou de Spaansche Kommandant-Generaal der Cortes van de Koningin de vergunning niet bekomen hebben, om de sterke plaatsen, welke de Brittanische genie met wijschansen en andere werken omringt, te bezetten.

Ongetwijfeld in geval van breuk tussehen Engeland en Frankrijk zou de tegenwoordigheid der Engelschen eene groote verlegenheid voor Frankrijk zijn. Wij noodigen de beide Gouvernemen ten uit, om zich ten dien aanzien te verstaan en vooral van hunne goedheid jegens het Spaansche Gouvernement geen misbruik te maken.

— Berigten uit Weenen van den 26 Decem-ber melden: De Keizerin Douairiere heeft in hare hoedanigheid van beschermster der Orde van het Gesternde Kruis de decoratie van die Orde aan de Dames verleend, onder anderen aan de Groothertogin van Toscane, aan de Aartschertoginnen *Maria Cornelia Augusta* en *Alelaide*, en aan de Prinses *Carolina* van Toskane, aan de Hertogin van Braganza, Keizerin van Brazilië; aan de Prinses *Donna*

Januaria van Brazilië, en aan de Prinses *Carolina Augusta* van Napel.

— In Parma wordt geteld dat de verjaardag van de Hertogin *Maria Louisa*, welke thans haar 49e jaar is ingetreden, op de gebruikelijke wijze is gevierd. Zij geniet eene volmaakte gezondheid.

— De Eerwaarde Heeren Kanunniken uitmakende het Aartsbischoffelijke Kapittel van Parijs (zetel vakant) hebben op den 1 Januarij in eene buitengewone vergadering tot Vikarissen Generaal Capitular benoemd. 1o. Den Heer *Affré*, Kanunnik, Coadjutor benoemd van Straatsburg. 2o. Den Heer *Auge*. 3o. Den Heer *Moret* met de titels en de attributen van aartsdiakenen van Onze Lieve Vrouw, van de heilige *Genoveva* en van den Heiligen *Dionysius*.

— Z. Em. de Kardinaal *de la Tour d'Auvergne Lauragais*, Bisschop van Arras is alhier aafgekomen, om uit handen van den adellijken gezant die uit Rome is overgekomen Hem de insignia van het Kardinaatschap af te reiken.

BELGIE.

BRUSSEL den 5sten Januarij

De *Moniteur* heeft bekend gemaakt 1o. de wet waarbij een credit van twee miljoen franken aan het ministerie van Oorlog wordt geopend, ten einde in de uitgaven over de maand Januarij 1840 te voorzien 2o. de wet bepalende het Contingent van het leger voor 1840 op het maximum van vijftien duizend man en het Contingent der ligting van 1840 op tien duizend man. 3o. De wet van het Budget van Justitie over den jaargang 1840, waarbij de somme van 4,52,170 franken bepaald wordt. 4o. Eene wet van overbrengingen en credieten aan hetzelfde departement.

— Z. Em. de kardinaal aartsbischoep van Mechelen bevindt zich te Brussel, om aldaar zijne nieuwe jaars bezoeken af te leggen.

— In eenen brief uit Rome van den 14 December leest men het volgende.

De ongeruststellende tijdingen door de fransche dagbladen over den gezondheidsstoestand van den H. Vader verspreid, zijn van allen grond ontbloom. De H. Vader geniet de beste welstand; de kwaal waar aan hij in het aangezigt leed, is geheel verdwenen en laat geene sporen meer na; op de beschouwing van Z. H. kan men noch ziekte noch lijden bespeuren; de H. Vader leidt een werkzaam leven; hij wandelt zoo snel dat veeltijds die genen, die hem vergezellen, hem niet kunnen volgen.

» Wanneer het weder niet toelaat om uit te gaan, doorwandelt de H. Vader de galerijen van zijn paleis en dit is een der beweeggronden, waarom hij bijzonder aan zijn paleis van het Vatikaan de voorkeur geeft, welkers uitgestrekte galerijen gedurende den winter de ongemakken lanen zijner tuinen kunnen vervangen.

» Dierover komen alhier aankangers van *don Carlos* aan, die onophoudelijk de zaak van dezen Vorst betreuren, welken zij als onherroepelijk verloren beschouwen. Onder hun bevindt zich *don Paolino Ramirez della Pescina*, minister van buitenlandsche zaken, die voornemens is het overige zijner dagen verwijderd van de staatszaken, te Rome door te brengen.

— In het antwoord hetwelk de Keizer van Oostenrijk aan de Hongaarsche Bondsvergadering door zijnen Colomisaris den Generaal *baron van Lederer*, ten aanzien van het Contingent voor het leger te leveren, gegeven heeft, zegt Z. M. dat Hoogstdezelve zal wachten den vrede met denzelfden ijver te onderhouden, als de overleden Keizer zijn vader, gedaan heeft en dat *Hij de beste hoop had om dit doel met hetzelfde geluk te bereiken*, doch dat het daarvoor noodzakelijk was het grondstelsel van den staat te volgen, dat groote Mogendheden groote legers moeten onderhouden; dat volgens de gedane openingen aan Z. M. ten aanzien van den militairen staat van Hongarije, men het gevraagde getal van

38,500 man niet kon verminderen, hetwelk door jaarlijksche liggingen moet aangezuiverd worden. Men vreest echter dat de meerderheid tegen het voorstel zal zijn.

— De heer *Marchot*, advocaat te Namen, gedecoreerd met de Orde van den Nederlandschen Leeuw, omdat hij de verdodiging van de heeren *de Tornaco* voor de Assises van Namen op zich genomen had, heeft aan het gouvernement de vergunning gevraagd om hetzelfde te mogen dragen, doch deze is hem geweigerd geworden.

— Het huis *Durand Collette*, te Rijssel, heeft volgens berigten deszelfs betalingen geschorst. De handel van Amsterdam in oliën en granen zal daarbij bijzonder belang hebben.

— In een dagblad uit Berlijn onder het Rubriek: *Coblentz* den 18den December leest men: » Het voorbeeld door den Graaf *de Reisach*, Bisschop van Eichstaedt, die een *Seminarium puero-rum* in zijn Bisdome opgericht heeft, is in het onze opgevolgd geworden. Te Trier is eene inschrijving voor het oprichten van een Seminarie, zoo als er in België bestaat, geopend. Deze onderneming is door vele geestelijken goedgekeurd, en wordt bijzonder door het bestuur van het Seminarie van Trier beschermd.

— Het Jubilé van 325 jaren van het Aartsbroederschap der Onbevleete Ontvangenis van de H. Maagd, is met veel luister in de kerk van den Heiligen *Augustinus* te Antwerpen gevierd geworden. Bij die gelegenheid hebben de parochianen een nieuw orgel aan de kerk ten geschenke gegeven.

— De missie van Lokeren is buitengewoon naar wensch uitgevallen. Gedurende acht dagen zijn vijftig bichtvaders van des morgens tot des avonds bezig geweest om de biechtelingen te hooren. De stad Lokeren telt vijftien duizend zielen en het getal communicanten belooft 12,000. Men kent slechts twee personen die geweigerd hebben de oefeningen bij te wonen. In onderscheidene steden hebben in dit koninkrijk missien plaats, alle welke met den besten uitslag bekroond worden. Te Harlebeke, de oudste stad der Vlaanderen, heeft daarvan het schitterendst bewijs gegeven. Het kruis van den Zaligmaker is aldaar niet zoo als in eene andere gemeente gehoond en verbrijzeld, maar plegtig geplant en met diepe vereering gehuldigd geworden. Niet een enkel persoon heeft men in Harlebeke aangetroffen, die aan deze plegtigheid geen deel heeft genomen. De geheele kerk, een der schoonste gedenkstukken der vorige eeuw was met draperijen versierd en des avonds geillumineerd, met één woord, alle luister is aan deze plegtigheid bijgezet, welke heeft doen zien, dat het geloof nog in onze Vlaanderen leeft, en het geluk der bevolkingen uitmaakt.

— Het Cathedraal Kapittel van Trier uit Rome het bevel ontvangen hebbende om aan den Heiligen Vader de akten der verkiezing van Mgr. *Arnoldi* op te zenden, heeft naar Berlijn geschreven, dat, indien het Gouvernement nog langer vertraagde om die stukken naar Rome over te maken, hetzelfde zich zou genootzaakt zien die langs eenen anderen weg den Heiligen Vader te doen geworden.

— Mgr. de Bisschop van Luik heeft tot Kanunniken Honorair zijner Cathedrale Kerk benoemd, Mgr. *Laurent*, Bisschop van Chersonese; den Eerwaarden Heer *Schreijen*, Directeur van het Bisschoppelijke Seminarie van Rolduc en zijn Secretaris den Abbe *Bremans*. Mgr. de Graaf *d'Argenteau*, Aartsbisschop van Tjir heeft hun den 28sten December na afloop der Hoogmis, plegtiglijk geïnstalleerd.

NEDERLANDEN.

'S HERTOGENBOSCH, den 7 Januarij.

Bij besluit van Z. M. zijn benoemd tot hoogheemraden van het Oude Land van Altena (Noord-Brabant) *Jan Hendrik van Ouwkerk*, *Peter van Eeten* en *Hendrik de Jong Hzn.*

Zwolle, 2 Jan. Eene vrouw, welker man op eene fabriek arbeide; verliet dezer dagen hare woning om dezen zijn middageten te brengen, hare kinderen te huis latende. Zij rekende het vuur voorzigtigheidshalve in, plaatste een, zoo zij meende, uitgedooft stuk hout in den hoek van den haard, en een ziekelijk kindje met de voetjes op de warme plaat. Na haar vertrek neemt een groot jonggetje dit stuk hout, zwaait er spelende mede; door die beweging gaat het weder aan, een vonk valt op het kleinere kind, deszelfs kleederen vallen vuur, en bij de terugkomst der moeder staat het wichtje in volle vlam.

Een tweede soortgelijk geval heeft almede hier plaats gehad, zijnde een kind, bij afwezigheid der moeder, deertlijk gebrand. Mogen toch ouders met de meeste voorzigtigheid ook ten dien opzichte te werk gaan. — De beide kinderen bevinden zich onder geneeskundige behandeling; men twijfelt aan derzelve behoud.

— Van Dordrecht zijn in het afgelopen jaar 1839 naar zee ge-
gaan 379 schepen en aan die stad uit zee aangekomen 331 schepen. De aangekomenen kwamen, te weten: uit Groot-Brittannië met Steenkolen 104, met klipzout 49, met ijzer 35 en met ballast 4; uit

Frankrijk met ruw zout 24, met wijn 1 en met stukgoederen 2 uit Portugal met zout 6; uit Spanje met wijn 1; uit Pruisen met stukgoederen 9; uit Noorwegen met stokvisch en traan 13 en met hout 30; uit Rusland met leer en granen 19 en met hout 13; uit Zweden met leer 6 en met ijzer 1; uit Italië met stukgoederen 3, uit België met stukgoederen 1; uit Zuid-Amerika met Suiker 3, en uit Batavia met suiker, koffij en tin 6.

Het jaar te voren waren van daar meer naar zee gezeld 19 en minder uit zee aangekomen 20 schepen.

VERANDERINGEN IN DE GRONDWET VOOR HET KONINGRIJK DER NEDERLANDEN.

Eindelijk is het tijdstip gekomen, dat de grondwet van ons Koninkrijk zal herzien en veranderd worden; reeds in de maand Junij 1831 was van wege de Regering zulks aangekondigd en d'wel op eene plegtige wijze aan de Staten. Met gespannen verwachting werd zulks sedert te gemoet gezien en jaarlijks bij beraadslagingen over de staats begrootingen aan de Regering herinnert; dan tot zoo lang er geene eindschikking met België was aangegaan, werd daarop niet met nadruk aangedrongen.

Dat gelukkig tijdstip eindelijk genaderd zijnde, bestonden geene redenen meer daarmede te vertragen.

De algemeene gevoelens werden door geachte dagbladen medegedeeld en ook de punten aangewezen, waarin eene verandering niet alleen verlangd werd, maar de noodzakelijkheid daarvan o aangetoond.

Bij de opening der zitting van de Staten-Generaal is door de Koning zelfs daarvan melding gemaakt en door de Ministers bij debatten over de financiële aangelegenheden is deswegens bij herhaling de verzekering gegeven, en het is op deze verzekering mede geweest, dat de laatste crediet-wet voor zes maanden aangenomen.

De Regering heeft van hare zijde aan de beloften willen gestaan, en in de zitting van den 30 December, wanneer reeds een aantal leden, vertrokken waren, zijn door den Koning vijf o'werpen van wet, betrekkelijk de herziening der grondwet aan tweede kamer der Staten-Generaal ingezonden.

Het is moeilijk te verklaren, welke gevoelens de voorlezing van die wetten bij de leden verwekt heeft, veelal worden dezelve als eene pertistance aangezien en het schijnt, dat de leden dit ook in het zelfde oogpunt hebben beschouwd, maar tevens de zaak van de aanbelang, dat men algemeen, op éene stem na van het voornemen is teruggekeerd, om voor eenen onbepaalden tijd te scheiden vier leden schijnen het handelen zich genade te hebben daar over te spreken en hebben de vergadering, vóór de stemming daar over verlaten; intusschen heeft de vergadering bepaald om over veertig dagen weder terug te zullen komen om over die gewigtige voorstellen te raadplegen.

Dit is nu eindelijk de volbrenging van eene toezegging, welk zoo reikhalzend te gemoet wordt gezien.

Volgens de hoedschap ten geleide van die wetten en de daaraan gevoegde memorie van toelichting, zal hierdoor aan de milde beginselen om het geluk van het goede volk te bevorderen, voldaan worden, doordien bij de bestaande grondwet, zoo als daarbij gezegd wordt, met die milde veranderingen de algemeene belangen van Nederland genoegzaam verzekerd zijn.

Zoo uit de openlijk verklaarde gevoelens van het algemeen, uit de discussien in de tweede kamer der Staten-Generaal, verlan men eene herziening der grondwet, niet alleen tot oplossing van de verschillpunten over het regt verstand of de overzeesche bezittingen ter geheele beschikking van den Koning zijn; — Of de regering aan eene Controle nopens deszelfs financieel beheer door een rekenkamer onderworpen is. — Of de Ministers wegens hunne handelingen verantwoordelijk zijn, of zich steeds onder den Koninklijken mantel, die niet opgeligt mag worden, kunnen verborgen houden, maar ook om ons staatsbestuur op eenen min kostbaar voet in te rigten.

De regering schijnt dit een en ander te beschouwen heeft zeker uit kiesheid geene vermindering w'len voordragen in de reis en verblijfskosten voor de Staten-Generaal bij de artikelen 86 en 87 der Grondwet, vastgesteld, waarmede anders de bezuinigingen in ons staatsbeheer een grondwettige uitgang konde gemaakt worden; maar waardoor daarentegen ook n'welvoegelijk eene vermindering kan gebragt worden in het cij bij art. 30 uitgedrukt, ofschoon het Koninkrijk wat gemiddeld

Dan hoe het zijn moge, van wegens de regering is de vorm gevolgd, die bij artikel 229 der grondwet is voorgeschreven; het nu de zaak der Staten-Generaal, of zij de voorgedragene wetten doelmatig of voldoende zullen beschouwen, om de algemeene belangen van Nederland genoegzaam te verzekeren, terwijl aan dezel

anders de weg openblijft, om van het regt gebruik te maken bij artikel 113 der grondwet aan dezelve toegekend.

Oppervlakkig moet het een ieder vreemd voorkomen; dat slechts die veranderingen en wijzigingen in de grondwet worden voorgedragen, die reeds daadwerkelijk sedert negen jaren bestaan hebben en waarmede het, waarlijk der moeite niet waardig was, zoo lang te vertoeven; deze wetten hadden in de vorige zitting der Staten-Generaal, zoodat als de eindschikking met Belgie geratificeerd was, aan de wetgeving hebben kunnen worden voorgesteld; daardoor had de gespannen geesten der bevolking kunnen tot bedaren zijn gebracht, wanneer men dezelve als genoegzaam wil beschouwen.

Volgens Artikel 150 wordt de wetgevende magt uitgeoefend door den Koning en de Staten-Generaal, deze magten moeten het eens zijn tot het daarstellen eener wet, en gesteld, in het onderhavig geval dat de voorgestelde wetten de goedkeuring der Staten-Generaal of nader tot een dubbeld getal vermeerderd, niet mogten wegdragen, zullen dan de artikelen 1, 2, 71, 79 en 80, der grondwet in werking blijven, en zal de Koning volgens art. 52 bij afwisseling ingehuldigd en zullen de Staten-Generaal volgens art. 98 beurtelings vergaderen in eene stad der Noordelijke en Zuidelijke Provinciën des Rijks. Hierop mogen de Staten-Generaal bij hunne beraadslagingen wel bedacht zijn, alsmede bij de afstemming der wetten op de wijze der uitvoering. *Een Opmerker.*

STATISTIEKE BIJZONDERHEDEN,

Betreffende de Roomsch-Katholieke Kerk in de Noord-Nederlandsche districten van het voormalige Bisdom van Roermonde.

De Stad Roermonde, gelegen aan den rechter oever van de Maas in Limburg, was eene der Nederlandsche steden, aan welke, in 1559, het voorregt ten deel viel van door Paus Paulus IV, tot Bisschoppelijken zetel te worden verheven.

Het grondgebied, waarnit het Bisdom van Roermonde werd zamengesteld, behoorde onder de geestelijke regtsmagt van de toenmalige bisdommen van Luik, Keulen en Utrecht. Het omvalte een groot gedeelte van het Hertogdom Gelder, met eenige van de daaraan grenzende bijzondere Heerlijkheden en begreep in zich 227 steden, dorpen en gehuchten, welke in het burgerlijke behoorden ten getalle van:

- 78 onder het kwartier van Roermonde;
- 40 » » » » Nijmegen;
- 29 » den lande » Kessel;
- 27 » » » » Valkenburg;
- 27 » het Graafschap » Horn;
- 27 » den lande » Cuijk.

De voornaamste daarin gelegen plaatsen waren: Batenburg, Boxmeer, Gelder, Grave, Nijmegen, Roermonde, Straelen, Valkenburg, Venlo, Wachtendonk en Weert, welke met de omliggende dorpen en gehuchten, thans grootendeels behooren tot de provinciën Noord-Brabant, Gelderland en Limburg en overigens onder de heerschappij van Pruisen zijn overgegaan.

In 1562 werd de eerste Bisschop van Roermonde benoemd en gewijd, doch deze kerkvoogd heeft, ten gevolge van de woelingen dier tijden, eerst na zeven jaren bezit van zijnen zetel kunnen nemen; waarom dan ook de regeling der inwendige aangelegenheden van dat diocees, eerst van 1569 dagteekent.

Het bisschoppelijke grondgebied werd bij die regeling in negen dekenaten of landdekenschen verdeeld, als: Valkenburg, Weert, Montfoort, Erkelens, Kessel, Kriekenboek, Gelder, Nijmegen en Cuijk, te zamen ongeveer 180 parochiën bevattende.

Iedere parochie had hare Kerk en sommige derzelve bezaten eene of meer bijkerken of kapellen. Onder de kerkgebouwen in de steden en voornaamste plaatsen waren er verscheidene, welke bouwkundig en op andere bijzondere opmerking verdienende en doorslaande bijken opmerking verdienen, als de groote mildadigheden, waardoor de parochiën en de groote mildadigheden, kerken waren tot den rang van collegiate verheven en, behalve de daaraan verbonden kapitels, vond men op verschillende plaatsen andere religieuze instellingen, kloosters en dergelijke gestichten gevestigd: terwijl in de hoofdstad van het bisdom, overeenkomstig de voorschriften der algemeene Kerkvergadering van Trente, eene kweekschool voor den geestelijken stand bestond, welke in het laatst der zestiende eeuw opgerigt en in 1669 aanmerkelijk is vergroot geworden.

Ofschoon de Bisschoppelijke zetel sohaars met inkomsten was bedekt en de goederen der parochiën, kapitels, kloosters, enz over het algemeen magtige reuuenen opbragten, zoude echter de tijdelijke welstand van dit diocees, onder het zorgvuldig bestuur der waardige mannen, die aldaar de bisschoppelijke hoedanigheid

hebben bekleed weinig te wenschen hebben overgelaten, indien de rampzalige gevolgen der beroerten van de zestiende eeuw niet zoo vele gevoelige nadeelen hadden berokkend. De geest der dwaling, die in de Noord-Nederlandsche Bisdommen de overhand had bekomen, spaarde geene krachten, om zich ook van het diocees van Roermond meester te maken; maar opstand en geweld, roof en plundering, verdrukking en vervolging, die gewone middelen, waardoor de nieuwgezinden het voorvaderlijk geloof trachtten uit te roeijen, waren niet in staat, om de standvastigheid der geloovigen in dat Bisdom aan het wankelen te brengen. Wel werden de kerken, kloosters en alle overige aan de Roomsch-Katholieke Godsdienst toegewijde instellingen daar waar de aanhangers van de nieuwe leer de magt in handen kregen, vernield of aan derzelve bestemming onttrokken; — wel zag de Geestelijkheid er zich aan allerlei mishandeling blootgesteld of verbannen; — en wel werd er aan de bevolking de uitoefening van hare Godsdienst verboden en haar staatsburgerlijk regt ontzegd, maar des niettegenstaande bleven de ingezetenen, genoegzaam zonder uitzondering, aan de grijze Moederkerk getrouw.

Na den Munsterschen vrede van 1648 genoot het grondgebied van het Bisdom van Roermonde nog langen tijd de wrange vruchten van den tachtigjarigen strijd tegen Spanje. De verdrukking in en om de Godsdienst veroorzaakte in die gedeelten van het grondgebied, welke onder de magt der Staten-Generaal van de Vereenigde Nederlanden waren vervallen, veel en bitter leed, terwijl de opvolgende staatsgeschillen en oorlogen, derzelve rampen in ruime mate op de overige gedeelten van dit Bisdom uitstorteden; zoodat aan bleef en welvaart ook daar den bodem bleef ingeslagen. De moeilijkheden, welke het bisschoppelijke beheer ontmoetten, waren in dien toestand zeer groot en werden niet weinig verzwaard, doordien het diocees in den loop der zeventiende en achttiende eeuwen, onder vier Mogendheden, namelijk Oostenrijk, Pruisen, de Vereenigde Nederlanden en den Keurvorst van den Paltz verdeeld geraakt zijnde, het geestelijk gezag met de verschillende botsingen, welke uit die verdeling voortvloeiden, te worstelen had.

De inval der Franschen in 1793 en de in het volgende jaar plaats gehad hebbende verovering van Belgie besloten de rampvolle gebeurtenissen, waarvan het diocees van Roermonde, sedert zijne vestiging, genoegzaam onafgebroken, het slagtoffer was geweest. De nog in stand gebleven geestelijke gestichten in die streken, welke bij de toenmalige Fransche Republiek werden ingelijfd, zagen zich weldra geheel vernietigd en toen de God en Godsdienst verzakende republikenen, bij den aanvang dezer eeuw, gebreidelid werden en de uitoefening der Godsdienst in Frankrijk weder hersteld werd, zag het Bisdom van Roermonde de rook van zijne wederwaardigheden eindigen met de opheffing van dien zetel en de geheele verbrokkeling van het daaraan verbonden geweest zijnde geestelijke regtsgebied.

Sedert 1562 tot 1801 had het diocees van Roermonde veertien Bisschoppen geteld. De laatste dier kerkvoogden, Jean, Baptist, Robert, baron van Velde de Melroy, in 1793 benoemd, werd door Z. H. Pius VII uitgenodigd, om in het algemeen belang der Kerk, afstand van zijne bisschoppelijke regtsmagt te doen, waaraan die vredelievende prelaat, met al de onderwerping aan het zichtbaar Hoofd der Kerk verschuldigd, bereidvaardig voldeed. Op den 21 November 1801 legde hij zijn bisschoppelijk gezag neder voor zoo veel betref dat gedeelte van zijn Bisdom, hetwelk toen tot het Fransche Gemeenebest behoorde en, ten gevolge van het Concordaat van 1801, moest begrepen worden in de, bij Pausselijke bulle van den 29 November deszelfden jaars, nieuw ingestelde Bisdommen van Luik en Aken.

Het kerkelijke grondgebied van het bij voorschreven bulle opgeheven Bisdom van Roermonde, hetwelk binnen de grenzen der toenmalige Bataafsche Republiek gelegen was, bleef onder het geestelijk beheer van den Bisschop, voorheen van Roermonde, behooren in hoedanigheid van Apostolischen Administrateur. Als zoodanig werd die kerkvoogd in 1802 door het Staatsbewind der Bataafsche Republiek erkend en vervolgens door het departementaal bestuur van Brabant met een jaarlijks inkomen van twee duizend gulden geadoteerd.

Van de negen dekenaten, waaruit het Bisdom van Roermonde was zamengesteld geweest, bleven er slechts twee onder de jurisdictie van den voornoemden Bisschop, als Apostolischen Administrateur, behooren, te weten die van Nijmegen en Cuijk.

Deze dekenaten hadden voor de reformatie ongeveer 60 parochiën of kerkelijke gemeenten geteld, die gelegen waren in de stad en het schependom van Nijmegen, het zoogenaamde rijk van Nijmegen en het land tusschen Maas en Waal, voor zoo veel het dekenat Nijmegen aangaat; en in de stad Grave, het land van Cuijk en

Baronnie van Boxmeer, voor zoo veel het dekenaal Cuyk betreft.

Met uitzondering van de Baronnie van Boxmeer en het daartoe behoort hebbende dorp St. Antonius, waren al de overige plaatsen in de dekenaten Nijmegen en Cuyk, tijds de Reformatie, van dezelve kerken en kerkelijke goederen beroofd geworden en deelden de inwoners, die meest allen Katholijk gebleven waren, in het treurige lot, hetwelk de onverdraagzaamheid der voormaals heerschende kerk hier te lande, aan de belijders der voorvaderlijke Godsdienst beschoren had. Alleen te Boxmeer en te St. Antonius, waar de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden geen gezag uitoefenden, was den ingezetenen de openbare uitoefening van hunne Godsdienst vrij gebleven; maar op de overige plaatsen, waarvan hier de rede is, was die vrijheid geheel ontzegd, of werd aan de Katholijke bevolking, niet dan bij ooglukking en tegen betaling van zware retributiën, vergund in afgelegen schuilhoeken, kerkelijke bijeenkomsten te mogen houden, mits de gebouwen daartoe gebezigd wordende van alle uiterlijke kentekenen eener zoodanige bestemming waren ontdaan en men zich de kweelingen en knevelarijen liet welgevallen, welke de willekeurige handelwijze jegens de Rooms-Katholijken, in die dagen van vervolging, bestendig vergezelden. De bedepaalsen der Katholijken in die streken werden meestal in bijzondere woningen, schuren of stallen gehouden (1), terwijl de aan hen ontnomen parochiale kerken ledig stonden, of slecht ten deele gebruikt werden door het zeer kleine getal der hervormden, die op de meeste plaatsen eene kerkgemeente gevormd hadden, welke uit weinig meer personen dan den Predikant, de burgerlijke beambten, den schoolmeester en hunne huisgenooten was zamengesteld.

Eerst ten gevolge van de staatsomwenteling van 1795 herkregen de R. K. ingezetenen vrijheid van Godsdienst en van toen af spaarden zij geene opofferingen, om den staat van hun kerkwezen zoo veel mogelijk te verbeteren. *Het Vervolg hierna.*

(1) Op het slot Dodendaal, nabij het dorp Ewijk in het rijk van Nijmegen, gebruikte men eene ruimen overwelfden kelder, waarin meer dan 800 menschen de H. diensr bijwoonden.

ADVERTENTIEN.

Weesp 1sten Januarij 1840.

Heden overleed, na alvorens voorzien te zijn met de H. Sacramenten onzer Moeder de H. Kerk, den Wel Eerwaarde Heer BERNARDUS WILBRINK. R. C. Priester gedurende 26 jaren Pastoor alhier, in den ouderdom van circa Vijfenzestig jaren.

J. VAN VUUREN,
Kapellaan.

P. VAN BLARCUM,
Executeuren.

NIETWEE DIENST.

Aan het Publiek reeds bekend gemaakt, dat van af den 1sten Januarij 1840 eene B. R. I. E. V. E. N. M. A. A. L., Geschikt voor Passagiers zal Vertrekken, van Eindhoven naar Hasselt, alle Dagen des middags ten 12 ure voor het Groene Koffijhuis, bij T. A. VAN DEN BICHELAER, en van Hasselt naar Eindhoven, alle Dagen, ten 6 ure des morgens, voor het Logement der Wijnromer.

HANOVER OF ZINKINGSNUIF.

van de E. R. V. E. N. ls. LEON, te 's HAGE.

Deze zoo zeer alom gezocht wordende Snuif, van eene aangename geur, waarvan de bestanddeelen, zoo hij het Ministerie van Binnenlandsche zaken, als bij de Provinciale Geneeskundige Commissie te 's Hage, bekend zijn, en welke Snuif daarboven door de bevoegde Autoriteit te Kleef is onderzocht en goedgekeurd, overtreft zoo verre het doel van alle andere Snuiven, namelijk DE OPLOSSING VAN VERSTOPPINGEN IN HET HOOFD, dat dezelve met regt tot dagelijksch en algemeen gebruik, kan worden aanbevolen.

Genelde Snuif is thans, behalve bij de Vervaardigers te 's Hage, bij hunne Correspondenten in de voornaamste Steden van ons Land, à 40 cents in een pakje van 1 Ned. Oas, à 20 cents in een pakje van een half Ned. Ons, en in vele Winkels ook bij het Lood, verkrijgbaar gesteld als zijnde voor NOORD-BRABAND: 's Bosch, de Heeren E. Lion en Zonen, boekhandelaar; te Bergen op Zoom J. C. Verkouteren, boekhandelaar, Breda, de Wed. H. van Doorn, Gierbuidenberg, G. C. Hoofst, Gemert, J. Haest, Heusden, L. Peerman, Liempde, E. van de Sande, Oss, J. J. de Louw, Tilburg, A. van der Voort, Uden, P. N. Verhoeven; Waalwijk, J. van Lee; en Zevenbergen; J. van Stein.

VOOR GELDERLAND: Arnhem, A. G. Klaasen; Bommel, J. H. Mysberg; Doesburg, D. en H. Winterink; Harderwijk, Uitenhage; Knippenburg, W. Hudius; Nijmegen, de Wed. Herwyer; Nijkerk, A. van der Plier Adz. Rheenen, van Ingen; Wageningen, H. Meyer; alle handelaars in Tabak en Snuif; Thiel, C. Campagne; en Zutphen; F. C. Oeffeman, boekhandelaar.

Ter voorkoming van alle misleiding, worden de gebruiker, dezer Squif verzocht, zoo op het adres van den Vervaardigers

op ieder pakje te lezen, als op dat der Correspondenten te letten, daar gemelde Snuif wordt nagemaakt in pakjes van genoegzaam denzelfden vorm geslagen, en met dezelfde kleur van papier omplakt worden.

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

De belgische fondsen waren den 6den dezer te Brussel de 2½ pCt. 53½, de 5 pCt. 101, de 4 pCt. 92½; de 3 pCt. 71.
De Ardoins 23½, 1/8.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Heden, Zaterdag den 4den Januarij 4½ Ure.

Werk. Seb. 2½ pCt. 51, 1/8, 1/4. Diib. 5 pCt. 97½, 98. Kausbilj. f23½, 1/8. Synd. 4½ pCt. 91½, 1/8. Handelm. 166, 165½, 1/8. O. Indie 5 pCt. 95½. Ardoins 85 p. st. 22½, 1/8. Oude Russen. 105½. [Columb. 16½, 1/8.

Latere Berigten.

PARIS, den 5den Januarij.

WIJ ontvangen over Engeland onder dagtekening van den 5den dezer des avonds het berigt, hetwelk te Liverpool met brieven uit Montevideo van den 31sten October was aangekomen, meldende dat de Franschen eene ontschepping van 1100 man gedaan hadden en dat de President van Buenos-Ayres besloten had slag te leveren. Men wacht alle oogenblikken een schip, hetwelk het resultaat daarvan moet overbrengen.

— De maarschalk *d'Hondetot*, adjutant des Konings, is den 30 December te Toulon aangekomen, alwaar hij zich voor Afrika moet inschepen. Hij zal het Kommandement der brigade hebben, waarbij de vier Kompagnien tirailleurs van Afrika, die van Vincennes naar Toulon overgebracht waren, gevoegd zijn.

— Het lijchaam van Mgr. den aartsbisschop is dezen nacht naar de hoofdkerk overgebracht; alwaar hetzelfde tot donderdag in de Kapel van Onze-Lieve-Vrouw zal ten toon gesteld worden.

Daar de raad van Ministers alle medewerkingen en ondersteuning voor de begrafenis van Mgr. den aartsbisschop geweigerd had, heeft de Koning eene somme van twaalf duizend franken ter beschikking van het kapittel gesteld.

Weinige uren voor zijnen dood had de Koning nog naar den toestand van Mgr. den Aartsbisschop laten vragen, die vervolgens een zijner Grootvikarissen naar het paleis zond om aan Z. M. de laatste uitdrukking zijner erkentelijkheid te betuigen.

Laatsteleden woensdag is zijn stoffelijk overblijfsel in tegenwoordigheid van twee personen en het geheele kapittel inhalsemd geworden.

— Het vernemen dat Mgr. *Besson*, Bisschop van Metz den 2den dezer, na al de H. H. Sacramenten ontvangen te hebben, is overleden. Mgr. de bisschop was geboren te Miegy (Ain) den 10 September 1756, eerst was hij Grootvikaris te Geneve vervolgens Bisschop te Lyon; hij werd tot bissdom van Metz in December 1828 en Eebruarij 1894 gewijd.

— In 1839 zijn in Frankrijk overleden HR. EEIN. de Kardinaal *Tesch*, Aartsbisschop van Lyon, *d'Isaard*, Aartsbisschop van Anch, *de Latil*, Aartsbisschop van Rennes; voorts Mgr. *de Quelen* Aartsbisschop van Parijs; Mgr. *Gallard*, Coadjutor van den Aartsbisschop van Riema, en de *Montault*, Bisschop van Angers.

De H. Vader heeft den 23sten December op het Apostolisch paleis van het Vatikaan een geheim Consistorie gehouden, waarin één Kardinaal Z. E. Mgr. *Hugues Robert de la Tour d' Auvergne*; Bisschop van Arras, benoemd is, Z. H. heeft alle Kardinalen in *petto* gehouden en onderscheidene Bisschoppen al door Italië, Frankrijk, Brasilië, Mexiko en Noord-Amerika benoemd.

— Het gerucht heeft aan de beurs gelopen dat de oudste zoon van *don Carlos* uit Bourges ontsnapt was. Deze tijding verdient nadere bevestiging.

— De Generaal *Zariategui*, *Soveraris* en eerste Adjutant van *Zemala Carreguy*, is alhier aangekomen.

BRUSSEL, den 6den Januarij.

Men verzekert dat de *Moniteur* binnen twee of drie dagen het Koninklijk besluit zal mededeelen, waarbij de *Moniteur* inlandsche zaken benoemd wordt, *waars aangehouden toegestraften niet groot door te laten*, *benoemd* te door den Heer van de *Wetjer* gefane *welgering* is geleid.

— Z. M. heeft met den minister van Justie gearbeid en den heer *Abercrombly*, minister van Engeland te Frankfurt ontvangen.

— Het *Frankfurter Journal* meldt, dat prins *Albert* den 26 December met Z. H. den regerenden Hertog; zijn Vader, Co-burg verlaten heeft, om zich naar Gotha te begeven, van waar hi naar Engeland zal vertrekken.

Te 's Hertogenbosch bij D. A. A. DE ROOIJ. Boek- en Courantdrukker.